

PHÂN TÍCH BÀI THƠ KHÚC HÁT RU NHỮNG EM BÉ LỚN TRÊN LƯNG MẸ

1. Lập dàn ý phân tích bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ

a. Mở bài

Trong thơ ca Việt Nam hiện đại, có nhiều bài viết về chủ đề quê hương, đất nước. Lòng yêu nước thể hiện ở mỗi bài mỗi khác, tùy theo cảm hứng của tác giả, song mỗi bài là một nốt nhạc trong bản giao hưởng ngợi ca Tổ quốc và nhân dân anh hùng.

b. Thân bài

Hình ảnh người mẹ địu con già gạo thể hiện điều gì?

Người đồng bào vùng dân tộc thường có thói quen địu con trên lưng khi đi làm nương, làm rẫy, khi già gạo, quay lúa, dệt vải. Những đứa trẻ thơ vùng cao có lẽ ai cũng từng một thời được sống trên lưng mẹ. Lưng người mẹ ấm áp ấp ủ cho con những giấc mơ đẹp, ru con những trưa nóng oi ả, cho con những khoảng trời tuổi thơ bình yên với những giấc mơ ngoan hiền

*“Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi,
Em ngủ cho ngoan đừng rời lưng mẹ.
Mẹ già gạo mẹ nuôi bộ đội,
Nhịp chày nghiêng, giấc ngủ em nghiêng.
Mồ hôi mẹ rơi má em nóng hổi,
Vai mẹ gầy nháp nhô làm gối,
Lưng đưa nôi và tim hát thành lời:
Ngủ ngoan a kay ơi, ngủ ngoan a kay hỡi,
Mẹ thương a kay, mẹ thương bộ đội
Con mơ cho mẹ hạt gạo trắng ngần,
Mai sau con lớn vung chày lún sân...”*

Phân tích sự vất vả của người mẹ khi làm việc như thế nào?

Những giọt mồ hôi của mẹ rơi xuống thấm qua lớp áo chầy xuống khuôn mặt hồng hào, nụ cười của em, chảy cả vào trong giấc mơ của em. Mẹ làm việc rất vất vả, lại còn phải cồng thêm em ở trên lưng, chắc mẹ sẽ cảm thấy rất mệt mỏi.

Mong ước của người mẹ?

Mẹ em đang vung những nhịp chày, làm việc tạo ra những hạt gạo ấm áp tình quân dân, tình đồng bào, đồng chí. Em nằm ngoan sau lưng mẹ ngủ một giấc no say, những giấc mơ bình yên về một ngày mai tươi sáng.

Điều gì làm cho người mẹ vui vẻ làm việc?

Một bà mẹ vừa chăm chỉ làm việc, vừa chăm con dành hết tình yêu thương của mình cho đứa con bé bỏng, những người mẹ này cũng chưa giây phút nào quên tình yêu, trách nhiệm với với quê hương, đất nước. “Mẹ già gạo mẹ nuôi bộ đội. Nhịp chày nghiêng giấc mơ em nghiêng”

*“Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi,
Em ngủ cho ngoan đừng rời lưng mẹ.
Mẹ đang tĩa bắp trên núi Ka-lưi
Lưng núi thì to, mà lưng mẹ nhỏ,
Em ngủ ngoan em, đừng làm mẹ mỏi.
Mặt trời của bắp thì nằm trên đồi,”*

Phân tích hình ảnh hai mặt trời để thấy sự khác nhau như thế nào?

Mặt trời của mẹ em nằm trên lưng. Người mẹ đồng bào dân tộc đi đâu làm gì cũng luôn phải mang con theo cùng. Những việc mẹ làm vô cùng nặng nhọc nhưng có em ở bên dường như mẹ không còn cảm thấy cô đơn nữa. Mẹ làm việc vì con. mong muốn cho con lớn khôn trưởng thành, có một cuộc sống đầy đủ hơn. Tình yêu của người mẹ thể hiện qua từng áp ủ, mong muốn nhỏ nhoi. Qua những câu thơ này ta thấy tác giả là một người có trái tim vô cùng nhân hậu. “mặt trời của bắp thì nằm trên đồi. Mặt trời của mẹ em nằm trên lưng”.

-Tác giả đã sử dụng hình ảnh chơi chữ, lối nói ẩn dụ cùng là hình ảnh mặt trời. Nhưng mặt trời nhưng thể hiện sự biểu cảm khác nhau. Mặt trời của mẹ chính là em. Mẹ dành hết tình yêu, sức mạnh của cuộc đời mình để chăm sóc, lo lắng cho em. Mong cho em cho em có cuộc sống vui vẻ hạnh phúc.

*“Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi,
Em ngủ cho ngoan đừng rời lưng mẹ.
Mẹ đang chuyển lán, mẹ đi đập rùng.
Thằng Mỹ đuổi ta phải rời con suối
Anh trai cầm súng, chị gái cầm chông,
Mẹ địu em đi để dành trận cuối.*

*Từ trên lưng mẹ em đến chiến trường,
Từ trong đôi khố em vào Trường Sơn.”*

Hình ảnh các anh cầm súng, các chị cầm chông thể hiện điều gì?

Trong khổ thơ này, người mẹ không chỉ dụ con làm rẫy, đi rừng hay giã gạo nữa. Mà người mẹ đã dụ con vào chiến trường, vào Trường Sơn tham gia giết giặc chống quân thù.

Mong ước của người mẹ khi nói với con đi đánh trận cuối?

Mẹ dụ con đi đánh trận cuối, thể hiện sự quyết tâm của người mẹ trong cuộc chiến đấu khốc liệt này. Đồng thời cũng thể hiện niềm tin tất thắng của toàn thể người dân trên đất nước ta. Chúng ta luôn tin đạo nghĩa sẽ thắng hung tàn, sự đoàn kết ý chí của người dân sẽ xóa tan những âm mưu đen tối.

Qua bài thơ tác giả muốn nhấn nhủ điều gì?

Tinh thần chống giặc ngoại xâm của đồng bào ta vô cùng mãnh liệt. Dù với vũ khí nào thì tinh thần quyết tâm chống giặc ngoại xâm của người đồng bào ta vô cùng mạnh mẽ. Chúng ta trên dưới đồng lòng trăm người như một.

c. Kết bài

Sau cuộc chiến tranh chống Mỹ cứu nước, Tổ quốc ta, nhân dân ta đã xây dựng biết bao tượng đài để ghi nhớ công ơn và ngợi ca những người mẹ Việt Nam anh hùng, Với Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ, nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm cũng đã xây dựng thành công một tượng đài bằng ngôn ngữ về những người mẹ miền núi vô danh.

2. Phân tích bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ

Viết về bà mẹ Việt Nam trong thời kì chống Mỹ, bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ của Nguyễn Khoa Điềm là một bài thơ độc đáo và rất hay. Nó đã được phổ nhạc thành ca khúc từng làm rung động hàng triệu trái tim.

Bài thơ mang tên khác là Khúc hát ru. Điểm mới mẻ đầu tiên là có hai người ru em cu Tai. Tác giả và người mẹ Tà-ôi. Hai người ru, hai lời ru - Những lời ru ấy quán quýt, vừa nói về hiện thực, vừa nói về ước mơ, vừa ru em, nhưng cũng ca ngợi mẹ em. Đây là một cách tân trong kết cấu lời ru làm cho "khúc hát" có một sự hòa thanh mới lạ.

Bài thơ kể về người mẹ dân tộc Tà-ôi vừa dụ con trên lưng vừa giã gạo để nuôi bộ đội; tía bấp trên nương góp phần sản xuất lương thực cho kháng chiến và mơ ước sau này sẽ được thấy Bác Hồ, ước mong con mình khôn lớn được sống trong đất nước tự do. Qua đó, tác giả

ca ngợi tình yêu con thiết tha, đằm thắm và tình yêu nước sâu nặng của bà mẹ Tà-ôi. Bài thơ có 3 khúc ru, mỗi khúc đều mở đầu bằng câu:

*“Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi
Kết thúc là lời ru của mẹ được lặp lại ở mỗi đoạn:
Ngủ ngoan a-kay ơi, ngủ ngoan a-kay hỡi.
Mẹ thương a-kay, mẹ thương...
Con mơ cho mẹ...
Mai sau con lớn...”*

Trong mỗi khúc hát ru đều có hình ảnh người mẹ với công việc vất vả cùng tình cảm, ước vọng đối với đứa con và quê hương đất nước.

Mở đầu bài thơ là tiếng ru thân thương, vỗ về của nhà thơ, đưa em bé vào giấc ngủ say nồng:

*“Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi
Em ngủ cho ngoan đừng rời lưng mẹ”*

Trong lời ru đứa con chứa chan niềm thương mến sâu xa đối với người mẹ. Hai câu thơ sau miêu tả người mẹ trong công việc giã gạo nuôi quân:

*“Mẹ giã gạo mẹ nuôi bộ đội
Nhịp chày nghiêng giấc ngủ em nghiêng”*

Nếu câu thơ trên tả thực thì câu thơ dưới thể hiện tình cảm gắn bó sâu nặng giữa mẹ và con. Tác giả vừa miêu tả công việc giã gạo nặng nhọc của người mẹ, vừa miêu tả giấc ngủ chập chờn, giấc ngủ nghiêng của cu Tai trên lưng mẹ. Dường như chú bé cũng thấy được nỗi vất vả và ý nghĩa đẹp đẽ trong việc làm của mẹ nên hơi thở em hoà cùng hơi thở mẹ và em cố ngủ ngoan cho mẹ yên lòng.

Nếu ai đã từng chứng kiến cảnh giã gạo bằng chày trong cối gỗ của đồng bào miền núi thì mới thấy hết sự vất vả khi biến hạt thóc thành hạt gạo trắng ngần. Nhà thơ đã chọn lựa những động tác tiêu biểu để miêu tả công việc giã gạo nặng nhọc và thể hiện tình mẹ con chân chất, sâu nặng của người mẹ miền núi. Cảnh tượng mộc mạc ấy đã làm xúc động lòng người:

*“Mồ hôi mẹ rơi má em nóng hổi
Vai mẹ gầy nháp nhô làm gối
Lưng đưa nôi và tim hát thành lời”*

Khi mẹ giã gạo, cu Tai vẫn ngủ trên lưng. Trong giấc ngủ, em vẫn cảm nhận được mồ hôi của mẹ rơi trên má em nóng hổi, cảm nhận được sự vất vả và tình yêu con thiết tha của mẹ.

Tác giả đã sử dụng thành công nghệ thuật so sánh: đôi vai mẹ gầy làm gối cho con, lưng mẹ đung đưa làm nôi ru con ngủ và nhịp tim của mẹ hát thành lời yêu thương tha thiết. Trong giấc ngủ, lúc nào Cu Tai cũng được áp ủ tròng hơi thở và tình thương của mẹ, được nghe mẹ hát ru. Khổ thơ đã thể hiện được tình mẫu tử thấm thiết, thiêng liêng cùng công việc vất vả của người mẹ giã gạo để nuôi con, nuôi bộ đội Giải phóng.

Nếu khổ thơ đầu là lời ru của nhà thơ thì khổ thơ thứ hai là tiếng nói tâm tình của người mẹ:

*“Ngủ ngoan a-kay ơi, ngủ ngoan a-kay hỡi
Mẹ thương a-kay, mẹ thương bộ đội”*

Câu thơ như lời ru êm ái chứa yêu thương. Tình cảm mẹ con vốn đã đẹp nay càng đẹp hơn bởi nó gắn liền với tình cảm lớn lao là tình thương bộ đội, tình yêu nước. Mẹ mong trong giấc ngủ, Cu Tai sẽ mơ giấc mơ của mẹ là có nhiều gạo thật ngon để nuôi bộ đội và Cu Tai sẽ lớn lên thật nhanh để giúp mẹ giã gạo nuôi quân:

*“Con mơ cho mẹ hạt gạo trắng ngần
Mai sau con lớn vung chày lún sân...”*

Từ ước mơ có hạt gạo trắng ngần đến ước mơ mai sau con lớn vung chày lún sân đều chứa đựng niềm hi vọng cháy bỏng của người mẹ về đứa con sau này sẽ trở thành một thanh niên cường tráng, có ích cho nước, cho dân.

Hình ảnh người mẹ trong cảnh tĩa bắp trên nường thật đẹp và cảm động:

*“Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi
Em ngủ cho ngoan đừng rời lưng mẹ
Mẹ đang tĩa bắp trên núi Ka-Lưi
Lưng núi thì to mà lưng mẹ nhỏ”*

Vẫn là lời vỗ về của trái tim chan chứa thương yêu của nhà thơ, mong em bé ngủ ngon để mẹ yên tâm làm việc, nhưng ở khổ thơ này, cảm xúc da diết hơn thể hiện qua hình ảnh tương phản độc đáo: Lưng núi thì to mà lưng mẹ nhỏ. Núi thì lớn, nường bắp thì rộng mà sức mẹ có hạn. Mẹ cắm cúi, lom khom tĩa bắp, trên lưng mẹ con vẫn ngủ say. Câu thơ đã khắc sâu nỗi vất vả khó nhọc của người mẹ vùng cao trong lao động sản xuất thời chống Mĩ.

Đối với những bà mẹ sớm hôm tần tảo nuôi con, dường như họ không biết mệt mỏi bởi đứa con là niềm hi vọng, là nguồn an ủi, động viên, tiếp thêm sức mạnh và nghị lực cho mẹ:

*“Em ngủ ngoan em đừng làm mẹ mỏi
Mặt trời của bắp thì nằm trên đồi
Mặt trời của mẹ em nằm trên lưng.”*

Câu thơ lấp lánh nét đẹp cuộc đời và tình mẹ con. Biện pháp ẩn dụ trong những câu thơ này có nhiều ý nghĩa. Bắp trên nương tươi tốt nhờ ánh nắng mặt trời. Cu Tai cũng giống như mặt trời tỏa nắng sưởi ấm trái tim mẹ để mẹ sống tốt hơn, đẹp hơn cho đời. Em là mặt trời bé bỏng, thân yêu của mẹ.

Lời ru ở khúc ru này vẫn là tiếng nói tâm tình của người mẹ nhưng đã chứa đựng ước mơ lớn hơn:

*“Ngủ ngoan a-kay ơi, ngủ ngoan a-kay hỡi
Mẹ thương a-kay, mẹ thương làng đói
Con mơ cho mẹ hát bắp lên đều
Mai sau con lớn phát mườì Ka-lui...”*

Càng thương con, người mẹ lại càng thương bà con dân bản. Mẹ ước mơ về một ngày mai no ấm hạnh phúc, về sự trưởng thành và sức mạnh kì diệu của đứa con thân yêu.

Nếu ở hai đoạn thơ trước, tác giả miêu tả cảnh mẹ địu con trên lưng giã gạo nuôi bộ đội, địu con lên nương tĩa bắp thì ở đoạn thơ này là cảnh mẹ địu con cùng đi đánh giặc:

*“Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi
Em ngủ cho ngoan, đừng rời lưng mẹ
Mẹ đang chuyển lán, mẹ đi đạp rừng
Thằng Mĩ đuổi ta phải rời con suối
Anh trai cầm súng, chị gái cầm chông
Mẹ địu em đi để giành trận cuối”*

Sự lặp lại hai câu thơ Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi, Em ngủ cho ngoan, đừng rời lưng mẹ đã tạo nên âm điệu ngân nga, thấm dần vào người đọc một cảm xúc thân thương. Con cùng mẹ băng suối, vượt ngàn, đạp rừng xông tới. Cả nhà, cả làng, cả nước cùng đánh giặc.

Nhịp thơ sôi nổi, thôi thúc như một hành khúc lên đường. Câu kết vẽ lên hình ảnh thật xúc động:

*“Từ trên lưng mẹ, em đến chiến trường
Từ trong đói khổ em vào Trường Sơn.”*

Lời thơ khăng định ý chí chiến đấu mãnh liệt của bà mẹ Tà-ôi nói riêng và đồng bào miền tây Thừa Thiên Huế nói chung. Lúc này, mẹ và em cùng lên đường vào Trường Sơn đánh giặc, nơi có biết bao khó khăn vất vả, nơi cái chết và sự sống chỉ cách nhau gang tấc.

Kết thúc bài thơ vẫn là lời hát ru và ước nguyện của mẹ:

*“Ngủ ngoan a-kay ơi, ngủ ngoan a-kay hỡi
Mẹ thương a-kay, mẹ thương đất nước
Con mơ cho mẹ được thấy Bác Hồ
Mai sau con lớn làm người Tự do...”*

Điệp khúc: Ngủ ngoan a-kay ơi, ngủ ngoan a-kay hỡi, Mẹ thương a-kay..., Con mơ cho mẹ..., Mai sau con lớn... đã thể hiện khát vọng cháy bỏng trong lòng người mẹ. Mẹ mong ước cho con những điều thật thiết thực và cũng thật lớn lao, kì diệu:

*“Mai sau con lớn vung chày lún sân...,
Mai sau con lớn phát mìn Ka-lui
Mai sau con lớn làm người Tự do...”*

Khi giã gạo, mẹ mong con mơ cho mẹ hạt gạo trắng ngần. Khi rửa bắp trên nương, mẹ mong con mơ cho mẹ hạt bắp lên đều. Khi chiến đấu, mẹ mong con mơ cho mẹ được thấy Bác Hồ trong ngày đất nước sạch bóng quân thù, Bắc-Nam thông nhất. Chính tình thương, đức hi sinh, lòng vị tha và nhân hậu cao cả của những người mẹ nghèo yêu nước ấy đã góp phần làm nên chiến thắng hôm nay.

Bài thơ ra đời năm 1971, trong giai đoạn ác liệt nhất của cuộc chiến đấu chống Mỹ cứu nước nhưng đến nay nó vẫn còn giữ nguyên giá trị. Khúc hát ru đã được phổ nhạc, trở thành bài ca được nhiều người ưa thích. Tình yêu thương con của bà mẹ nghèo miền núi gắn liền với tình thương bộ đội, tình yêu làng bản, lòng kính yêu Bác Hồ và tình yêu đất nước.

Bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ xứng đáng là bài ca lòng mẹ Việt Nam. Mọi đứa con chỉ có thể lớn lên bằng dòng sữa, bằng lời ru, tình thương của mẹ. Bài thơ của Nguyễn Khoa Điềm là tượng đài tráng lệ về bà mẹ Việt Nam "Anh hùng, bất khuất, trung hậu, đảm đang". Nó nhắc nhở mỗi chúng ta ghi sâu trong lòng tình cảm kính yêu và biết ơn người mẹ hiền của mỗi chúng ta, tự hào về bà mẹ Việt Nam.

3. Bình giảng bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ

Thơ văn Nguyễn Khoa Điềm mang khuynh hướng triết luận trữ tình sâu sắc kết hợp với nguồn chất liệu văn hóa dân gian dồi dào của dân tộc, ông có mặt xuyên suốt và là một

trong những nhà thơ trẻ trưởng thành thông qua cuộc kháng chiến chống Mỹ đầy máu và lửa dân tộc. Thời đại có nhiều biến động đã gợi ra trong tác giả 2 nguồn cảm hứng chính trong sáng tác ấy là hình tượng đất nước và hình tượng nhân dân anh hùng trong chiến đấu, kết hợp tinh tế giữa những vang động lớn lao của thời đại với những rung động tinh tế trong tâm hồn của con người để tạo ra những áng thơ tuy không rực lửa nhưng lại mang những cảm xúc ấm áp, sưởi ấm cho nhiều thế hệ con người. Ngoài giọng thơ chính luận đem đời sống chính trị vào thơ một cách hùng hồn, ngắn gọn xúc tích thì Nguyễn Khoa Điềm còn đặc biệt có một giọng thơ trữ tình sâu sắc, thiết tha nồng đượm khi viết về những tình cảm trú ngụ trong tâm hồn con người. Đặc biệt là với tình mẫu tử thiêng liêng cao cả trong thời chiến, ông đã khéo léo dùng một giọng thơ mang âm hưởng lời du ngọt ngào, thủ thỉ tâm tình như chính nỗi lòng của người mẹ, điều ấy thể hiện rất rõ thông qua bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ.

Từ những câu thơ đầu tiên ta đã thấy được tình yêu thương thật tha thiết dịu dàng của mẹ dành cho con. "Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi/Em ngủ cho ngoan đừng rời lưng mẹ", hai câu thơ này lần lượt trở đi trở lại trong suốt bài thơ. Ta nghe tưởng như người mẹ đang vỗ về, an ủi đứa con phải vất vả buồn ba theo mẹ, chịu nắng chịu mưa. Lòng mẹ thương con, nhưng cũng không muốn phải xa con, mẹ muốn con được theo sát bên mẹ, trong tầm mắt của mẹ, để mẹ có thể yên lòng mà lao động, sản xuất, chiến đấu.

Mẹ như tâm tình với con bằng một giọng rất đỗi dịu dàng, trù mến, lại như giảng giải "Mẹ già gạo mẹ nuôi bộ đội". Như vậy hạt gạo trắng ngần mà mẹ mất bao công sức làm ra, đôi tay vung chày mỗi rệp rã, là để dành nuôi sống gia đình và ý nghĩa hơn nữa là những hạt gạo ấy còn để dành phần lớn nuôi bộ đội, nuôi cách mạng nay đã sắp đến ngày thành công. Rồi mai đây đất nước thanh bình, mẹ và con sẽ chẳng còn phải vất vả nhiều thế nữa. Như vậy dấu cho ngày hôm nay "Giọt mồ hôi mẹ rơi má em nóng hổi", em phải ngủ trên lưng mẹ với giấc ngủ nghiêng theo nhịp chày cũng là xứng đáng. Tuy người mẹ Tà-ôi không thể cho đứa con mình một giấc ngủ được yên lặng, sung sướng, nhưng dường như tất cả những tình cảm yêu thương của người mẹ đã bù đắp lại điều ấy. Bởi em cu Tai đã có tấm lưng gầy của mẹ làm gối, tấm lưng mỏng của mẹ làm nôi và hơn tất cả trái tim của mẹ, tình yêu của mẹ dường như đã biến thành bài hát để ru em ngủ. Em ngủ thật ngoan trong tình yêu của mẹ. Và trong những lúc lao động vất vả như thế, trong từng nhịp chày, người mẹ lại nghĩ đến đứa con yêu dấu của mình, nghĩ đến bộ đội đang ngày đêm vất vả, mẹ lại càng mong con thật mau lớn khỏe mạnh "vung chày lún sân", rồi mong cho thóc gạo thật nhiều để giúp cho bộ đội có cái ăn mà chiến đấu.

Người mẹ Tà ôi không chỉ làm hậu phương, vung chày giã gạo trong sân nhà, mà còn lên đồi, lên nương tĩa bắp, để tăng gia sản xuất góp phần cung cấp lương thực cho cuộc kháng chiến đang hồi gấp rút. Những hình ảnh sóng đôi mà Nguyễn Khoa Điềm đưa vào bài thơ thật độc đáo, góp phần nâng tầm vóc của người mẹ lên sánh vai cùng với thiên nhiên "Lưng núi thì to còn lưng mẹ nhỏ". Đúng vậy tám lưng mẹ vừa gầy guộc, lại vừa nhỏ bé nhưng nó gánh trên lưng bao nỗi vất vả, bao trách nhiệm vậy thì sánh với núi mẹ dường như cũng ngang bằng hoặc thậm chí còn có tầm vóc lớn hơn. Rồi hình ảnh "Mặt trời của bắp thì nằm trên đồi/Mặt trời của mẹ em nằm trên lưng", lại càng đặc sắc hơn cả, người mẹ xem đứa con chính là mặt trời của bản thân, là nguồn sống, là động lực to lớn hơn cả. Mẹ có làm lưng có vất vả, cực nhọc đến đâu thì chỉ cần nhìn con là mẹ lại như được tiếp thêm niềm tin và sức mạnh. Và trong lời ru trực tiếp thật tha thiết của người mẹ Tà-ôi, thì tình yêu thương con, yêu thương ngôi làng đói khổ lại càng thêm sâu sắc, cứ mỗi niềm thương ấy thì mẹ lại càng thêm mong mỏi cho con mau khôn lớn, mạnh khỏe để "phát mười K'lui".

Đến khúc ru thứ ba, hình ảnh người mẹ trở nên ấn tượng hơn cả, người mẹ Tà-ôi không còn loanh quanh nơi góc sân nhà giã gạo, không còn còng lưng tĩa bắp trên đồi. Mà giờ đây mẹ còn mạnh mẽ hơn, mẹ bước từ hậu phương mẹ ra tiền tuyến, mẹ trực tiếp tham gia vào trận chiến. Bởi lẽ kháng chiến giờ đây đã gần đến thắng lợi sau cùng, tất cả già, trẻ, gái, trai đều xung phong đi chiến đấu. Mẹ cũng vậy, mẹ cũng ra chiến trường, tham gia vào những công việc cực nhọc gấp trăm lần như chuyển lán, đập rừng gian khổ biết bao nhiêu. Nhưng trong trái tim người mẹ Tà-ôi ấy tràn đầy niềm tin chiến thắng "Mẹ đợi con đi để giành trận cuối", tin tưởng trận này nữa thôi đất nước sẽ lại hòa bình, tự do. Trong suốt quá trình chiến đấu ấy, ta phát hiện ra rằng em cu Tai vẫn cứ nằm trên lưng mẹ, em cùng mẹ ra vào chiến trường, cùng mẹ băng núi vượt rừng, chứng kiến tất cả những gian truân vất vả mà mẹ em đã trải qua. "Từ trên lưng mẹ em đến chiến trường/Từ trong đói khổ em vào Trường Sơn", hai câu thơ đã chứng minh cho tình cảm mẹ con thật gắn bó, khăng khít, hai mẹ con luôn luôn đồng hành cùng nhau trong mỗi chặng đường dù là gian lao, vất vả, nắng mưa, nhọc nhằn. Và sau những gian lao, vất vả ấy, cuối cùng mong mỏi lớn nhất của mẹ chính là mong sao con được làm người tự do, mong sao đất nước Việt Nam sớm ngày được độc lập.

Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ là một bài thơ hay và đặc sắc, với giọng thơ mang âm hưởng lời ru của đồng bào Ê-đê, lời ru rất đỗi dịu dàng, thấm thiết vừa chân thành, lại vừa mộc mạc. Điều đó đã góp phần thể hiện được hình ảnh người mẹ Tà-ôi anh hùng, vừa kiên cường, vừa mạnh mẽ, chịu thương chịu khó, là đại diện cho hình ảnh những người mẹ Việt Nam anh hùng. Tất cả những điều ấy đều xuất phát từ tấm lòng yêu thương con tha

thiết, là tình mẫu tử thật thiêng liêng, sâu xa hơn đó là tấm lòng yêu quê hương đất nước thật nồng nàn, mong muốn một cuộc sống tự do cho con, cho cả dân tộc Việt Nam.

Bằng giọng thơ mang âm hưởng lời ru tha thiết, ngôn từ mộc mạc, giản dị nhưng chứa nhiều cảm xúc, Nguyễn Khoa Điềm đã đem đến một hình ảnh người mẹ Tà-ôi rất đẹp, rất vĩ đại với tình cảm mẹ con bao trùm cả tác phẩm, cùng với tình yêu quê hương đất nước nồng nàn. Đồng thời thể hiện tầm vóc con người trong những năm kháng chiến chống Mỹ, người mẹ Tà-ôi chính là đại diện cho hàng triệu những con người khác đã góp một phần công sức vào cuộc kháng chiến trường kỳ của dân tộc, để làm nên thắng lợi vẻ vang của đất nước, mà ở đó nổi bật lên những tình cảm vô cùng cao quý, tình cảm gia đình, tình cảm với đất nước, nhân dân thiết tha sâu nặng.